

“Ας μη μας τρομάζει η συνάντηση”

/ Πεμπτουσία· Ορθοδοξία-Πολιτισμός-Επιστήμες

[Προηγούμενη δημοσίευση: <http://bitly.com/1JfZlZ8>]

5. Κατά το χρονικό διάστημα 22 – 23 Ιανουαρίου 2013 στην αίθουσα τελετών της παλαιάς Φιλοσοφικής Α.Π.Θ., το Τμήμα Θεολογίας του Α.Π.Θ. συνδιοργάνωσε με την Ιερά Σύνοδο της Εκκλησίας της Ελλάδος ένα Συνέδριο με θέμα «Εκκλησία και Αριστερά» στο οποίο μίλησαν καταλλήλως αξιόλογες προσωπικότητες και από τους δύο αυτούς χώρους. Μάλιστα ο ίδιος αναφέρατε σχετικά σε συνέντευξη σας στον ΕΠΕΝΔΥΤΗ πως «ο διάλογος δεν είναι αμαρτία». Υπάρχουν κοινοί δρόμοι συνάντησης μεταξύ Εκκλησίας και Αριστεράς; Αν υπάρχουν ποιοι είναι αυτοί;

Το Τμήμα έκανε μια τεράστια και γενναία προσπάθεια να σταθεί με εντιμότητα και συνέπεια απέναντι στις προκλήσεις των καιρών. Και νομίζω ότι με αυτό το συνέδριο συνέβαλλε στα πλαίσια της ακαδημαϊκών του δυνατοτήτων στο να έρθουν κοντύτερα δυο οικουμενικά μεγέθη που βίωσαν στο παρελθόν καταστάσεις συγκρουσιακές και άκρως πολεμικές. Ο απολογισμός δεν θα γίνει τώρα. Τα πράγματα είναι ακόμη ζεστά, πολύ ζεστά. Χρειάζεται απόσταση για να έχουμε ματιά καθαρή και νηφάλια. Και σε κάθε περίπτωση θα πρέπει να ξέρουμε ότι όταν μιλάμε για αριστερά δεν μιλάμε για μια συντηρητική προσηματικότητα, αλλά για πάντα να

συμβαίνει και με την Ορθοδοξία. Διότι οι τάσεις είναι πολλές. Και δεν εκκλησιάζονται πάντα. Όπως έχω πει και παλιότερα, με αφορμή το ίδιο θέμα, από τον διάλογο δεν βγήκε ποτέ κανείς χαμένος. Τους παράλληλους μονολόγους να φοβόμαστε, αλλά και τις φοβίες που κρατούν το καράβι στο λιμάνι ασφαλές, μα αταξίδευτο. Ένα καράβι που δεν ταξίδεψε ποτέ, δεν εκπλήρωσε ποτέ τους όρους της φύσης του• όροι που συμπεριλαμβάνουν και τη διακινδύνευση, η οποία με τη σειρά της «βιάζει» τη βασιλεία της συνάντησης και της συνεννόησης. Βέβαια, στον τόπο μας και το ένα και το άλλο είναι σχεδόν άγνωστα πράγματα. Και δίνω ένα παράδειγμα. Μόλις αυτές τις ημέρες ξέσπασε και πάλι η διαμάχη για το μάθημα των θρησκευτικών. Ακούγονται ακραίες φωνές.

Πιστεύω ότι θα πρυτανεύσει η νηφαλιότητα και η ευθύνη. Και το Τμήμα μας είναι πάντα έτοιμο για την ανάληψη ενός δημιουργικού ρόλου, για την κατάθεση πρότασης ευθύνης -το έχουμε κάνει και στο παρελθόν για το συγκεκριμένο θέμα- προκειμένου να πραγματοποιηθεί η πολυπόθητη συνάντηση των αγωνιών. Έχουν δημιουργηθεί γέφυρες εμπιστοσύνης. Δεν πρέπει να τις βομβαρδίσουμε. Πρέπει να προχωρήσουμε πάνω τους. Το απαιτούν οι καιροί.

6. Ποιες λέξεις θα χρησιμοποιούσατε για να περιγράψετε την ομορφιά της αισθητικής θεολογίας;

Κάλλος, έρωτας, ωραιότητα, ομορφιά, αισθήσεις, φαντασία, σώμα, ψυχή και πνεύμα, πόθος, επιθυμία, θέληση, έκσταση. Μείζων δε τούτων η αγάπη.

7. Υπάρχει «χώρος» για θεολογία πέρα από τις Οικουμενικές Συνόδους;

Βεβαίως. Τη θεολογία την παράγει η ζωή. Η σύνοδος ουσιαστικά συμποσώνει και εκφράζει με όρους γλώσσας τα αποτελέσματα της πράξης. Ας μη ξεχνούμε ότι για τρεις και πλέον αιώνες η Εκκλησία ζούσε χωρίς συνόδους. Το ίδιο κάνει και τους τελευταίους δώδεκα αιώνες.

Είναι όμως καιρός να σταματήσουν οι φόβοι της διαίρεσης που προκαλεί μια σύνοδος και να επιστρέψουμε στην ελπίδα της ενότητας που αυτή μέσα από την αιματηρή κύηση μπορεί να γεννήσει. Πρέπει να σταματήσει να μας τρομάζει η συνάντηση. Και η σύνοδος ως τέτοια πρέπει να κατανοηθεί. Ως συνέχεια της ζωής. Ως οριστική και εξάπαντος όχι ακίνητη έκφρασή της. Άλλωστε, η ακινησία είναι ίδιον του νεκρού σώματος και η σύνοδος είναι σώμα ζωντανό με κεφαλή το ευαγγέλιο, τουτέστιν τον Χριστό.

8. Έχω την αίσθηση ότι ο ορθόδοξος χριστιανός συνηθίζει κάποιες φορές να μην είναι χριστιανός. Όπως γράφετε κι εσείς σε άρθρο σας «*συχνά πυκνά, στα όρια της σύγχρονης Ορθοδοξίας, κυριαρχεί η αίσθηση και η εικόνα ενός αυξανόμενου ψυχολογικού πεσιμισμού, που ανακαλύπτει παντού και πάντα ασχήμιες, εχθρούς της πίστεως, έλλειψη θαυματουργίας, απουσία αισθητικής, απουσία ειλικρινούς ευσέβειας, απουσία πραγματικής χριστιανικής ζωής*». Γιατί τόση μιζέρια;

Αδυναμία ζωής, το είπα και πριν. Άρνηση άσκησης των αισθητηρίων και πρόσληψης του κόσμου, εντός του οποίου η αγιότητα, καταπώς λέγει ο άγιος Μάξιμος, ελπίζει τη συνάντηση με τον κεκρυμμένο Θεό.

9. Στον ελλαδικό χώρο όσον αφορά τα θεολογικά πράγματα, δυστυχώς επικρατεί μία διαμάχη ως προς τα πρόσωπα που θεολογούν. Θα γνωρίζετε πως έχουν δημιουργηθεί «στρατόπεδα» με «διαφορετικές» θεολογίες ή έτσι τουλάχιστον θέλουν να προβάλλουν προς τα έξω όσοι γίνονται τελικά υπέρμαχοι αυτού του διαχωρισμού. Συνήθως αποκαλούν νεωτεριστές κάποιους ακαδημαϊκούς, κληρικούς και θεολόγους και βάζουν εναντίον τους. Στο στόχαστρο για παράδειγμα ο άγιος Γέρων Περγάμου κ.κ. Ιωάννης, ο π. Φιλόθεος Φάρος, ο Χρήστος Γιανναράς και άλλοι. Τι το διαφορετικό θεολογούν οι παραπάνω και γιατί υπάρχει αυτός ο διαχωρισμός;

Κοίταξε, ζούμε σε μια εποχή άγριου θρησκευτικού φονταμενταλισμού, ο οποίος όχι μόνο δεν ανέχεται τη διαφορετική άποψη, αλλά διεκδικεί και την οριστική κατάργηση του φυσικού υποκειμένου που την εκφράζει. Φοβίζεται το διαφορετικό, τρομάζει και έτσι εν τέλει ενοχοποιείται προκειμένου να εξοντωθεί ολοκληρωτικά. Δεν μάθαμε να συζητάμε στην Εκκλησία. Ψάχνουμε αυθεντίες και ορίζουμε τον κλειστό μας εαυτό ως το σημείο ολοκλήρωσης και πλήρωσης του κόσμου και της ζωής. Ηδονιζόμαστε πολλές φορές από τις βεβαιότητες μας και τους θαυμαστές που αυτές δημιουργούν γύρω μας και εντός μας. Τρελαινόμαστε στο άκουσμα της φωνής μας και κοιτάμε εναγωνίως τον καθρέφτη της αβάπτιστης αυταρέσκειάς μας.

Οι θεολόγοι στους οποίους αναφέρεστε -με κάποιους απ' αυτούς έχω διαφωνήσει δυνατά και φωναχτά στο παρελθόν-, αποτελούν μέρος του νεότερου θεολογικού μας πλούτου. Ο καθένας με τον τρόπο του παλεύει να αποκαλύψει το άρρητο και να ορίσει τη ζωή μετά το μεγάλο χαμό, καθώς λέγει ο Πεντζίκης. Τους αξίζει σεβασμός.

10. Ως ακαδημαϊκή φυσιογνωμία κάποιος θα μπορούσε να σας εντάξει στην τάση της αισθητικής θεολογίας ή της «θεολογίας του κάλλους» η οποία όπως γράφετε στο βιβλίο σας «Φύση και Αγάπη», «στηρίζει το όραμα της κυρίως στη σύνδεση της θεολογίας με την τέχνη». Ο ίδιος μάλιστα τα συνδυάζετε αυτά. Ποια είναι τα «χρώματα», οι «νότες» και οι «λέξεις» της θεολογίας;

Μεγάλωσα μέσα στη μουσική και μέσα στην Εκκλησία. Νιώθω χαλκηδόνιος διφυσίτης. Για κάποιους βέβαια ο διφυσιτισμός σχετίζεται με το διχασμό• για κάποιους όχι. Εξαρτάται βέβαια και για ποιο διχασμό μιλάμε. Διότι υπάρχει και εκείνος ο άγιος διχασμός που σχετίζεται με την οριστική ενότητα των ιστορικά διαιρεμένων. Μακάριοι οι διχασμένοι έλεγε ο Γιάννης Τσαρούχης και είχε δίκαιο. Μόνο ένας τέτοιος διχασμός, ο οποίος βέβαια προϋποθέτει τη λειτουργία του προσώπου, σώζει την πολυπόθητη ενότητα.

[Συνεχίζεται]

Επιμέλεια Συνέντευξης: Ηρακλής Φίλιος